

[Prima Pagină](#) > ... > [Drepturile Dumneavoastră](#) > [Drepturi Fundamentale](#) > [Drepturile Omului Și Întreprinderilor](#)
> [România](#)

Conținut furnizat de
România

Drepturile omului și întreprinderilor

România

1. De ce tip de protecție jurisdicțională pot beneficia în țara dumneavoastră dacă sunt victimă a unor încălcări ale drepturilor omului legate de activitățile întreprinderilor? Această protecție include acordarea de compensații?

Protecția jurisdicțională a drepturilor omului este asigurată prin intermediul instanțelor naționale, în funcție de materia în care se încadrează fapta care a condus la încălcarea respectivului drept. Astfel, pot exista situații cauzate de activități ale întreprinderilor care să conducă la încălcări ale drepturilor omului în materie civilă sau penală, iar astfel, în funcție de particularitățile cauzei și de natura faptei ce a generat încălcarea dreptului, persoana vătămată poate formula o cerere de chemare în judecată, sau poate depune o plângere la organele de cercetare penală - poliție sau parchet.

Acest tip de protecție poate conduce la acordarea de compensații sub forma daunelor materiale și/sau morale dacă se constată că prin comportamentul/practicile unei întreprinderi s-a produs o încălcare a drepturilor omului.

2. Există norme specifice privind gravele încălcări ale drepturilor omului? Normele respective se aplică infracțiunilor împotriva mediului sau formelor grave de exploatare a forței de muncă?

Diferite încălcări ale drepturilor omului în contextul activității întreprinderilor atrag răspunderea juridică civilă, contravențională sau disciplinară.

În ceea ce privește infracțiunile împotriva mediului, acestea sunt prevăzute atât de legislația specială (de exemplu, Ordonanța de urgență nr. 195/2005 privind protecția mediului), cât și de Codul penal, în cadrul infracțiunilor contra siguranței publice (răspândirea bolilor la animale sau plante, infectarea apei, traficul de produse sau substanțe toxice, nerespectarea regimului materialelor nucleare sau al altor materii radioactive, al materiilor explozive sau al precursorilor de explozivi restricționați, etc).

În ceea ce privește formele grave de exploatare a forței de muncă, acestea pot constitui încălcări ale Codului penal (infracțiuni precum sclavia, traficul de persoane, traficul de minori, supunerea la muncă forțată sau obligatorie, proxenetismul, folosirea serviciilor unei persoane exploatate) sau ale dispozițiilor cu caracter penal din Codul muncii.

3. Sunt victimă a unei încălcări a drepturilor omului care este consecința activităților unei corporații transnaționale europene și a fost comisă în afara Uniunii Europene. Am acces la instanțele din țara dumneavoastră

dacă nu sunt cetățean al UE sau nu locuiesc în UE? Ce condiții trebuie să îndeplinesc pentru a denunța încălcarea drepturilor mele? Unde pot găsi eventuale informații suplimentare?

A. În materie civilă

- Procesul civil internațional este reglementat în Cartea a VII-a a Codului de procedură civilă, care reprezintă dreptul comun în materie și se aplică proceselor de drept privat cu elemente de extraneitate în măsura în care prin tratatele internaționale la care România este parte, prin dreptul Uniunii Europene sau prin legi speciale nu se prevede altfel.
- Competența jurisdicțională internațională de drept comun a instanțelor române este întemeiată pe existența sediului principal al pârâtului /în lipsa sediului principal, un sediu secundar sau fondul de comerț al pârâtului pe teritoriul României la data introducerii cererii.
- De asemenea, printr-o convenție de alegere a forului, părțile pot conveni ca instanțele române să fie cele competente să judece litigii care izvorăsc dintr-un raport cu elemente de extraneitate.
- Pentru anumite acțiuni patrimoniale, instanțele române sunt exclusiv competente, cum este cazul litigiilor cu elemente de extraneitate referitoare la:
 - imobile situate pe teritoriul României;
 - contracte încheiate cu consumatori având domiciliul sau reședința obișnuită în România, pentru prestații de consum curent destinate uzului personal sau familial al consumatorului și fără legătură cu activitatea profesională sau comercială a acestuia, dacă:
 - furnizorul a primit comanda în România;
 - încheierea contractului a fost precedată în România de o ofertă sau o publicitate și consumatorul a îndeplinit actele necesare încheierii contractului.
- De asemenea, prin derogare de la regulile de drept comun, reclamantul poate alege instanțele din România (competența preferențială) în cazul litigiilor în care:
 - locul unde a luat naștere sau trebuia executată, fie și numai în parte, o obligație contractuală se află în România;
 - locul unde a intervenit un fapt juridic din care decurg obligații extracontractuale sau se produc efectele acestuia se află în România;
 - stația feroviară sau rutieră ori portul sau aeroportul de îmbarcare/încărcare sau debarcare/descărcare a pasagerilor sau mărfii transportate se află în România;
 - bunul asigurat sau locul producerii evenimentului asigurat se află în România.
- Instanțele judecătorești române sunt, de asemenea, competente să judece:
 - procese referitoare la ocrotirea în străinătate a proprietății intelectuale a unei persoane domiciliată în România, cetățean român sau apatrid, rezervată fiind o convenție de alegere a forului;
 - procese între străini, dacă aceștia au convenit expres astfel, iar raporturile juridice privesc drepturi de care ei pot dispune, în legătură cu bunuri sau interese ale persoanelor din România;
 - procese referitoare la abordajul navelor sau coliziunea aeronavelor, precum și cele referitoare la asistenta sau la salvarea unor persoane sau unor bunuri în marea liberă ori într-un spațiu nesupus suveranității vreunui stat, în anumite condiții.
 - procese privind răspunderea civilă pentru prejudiciile cauzate de produse originare din România, indiferent de cetățenia victimei, de locul survenirii accidentului sau locul producerii prejudiciului.

În ceea ce privește condiția străinului în procesul civil internațional, precizăm faptul că persoanele fizice și persoanele juridice străine au, în condițiile legii, în fața instanțelor române, aceleași drepturi și obligații procesuale ca și cetățenii români, respectiv persoanele juridice române.

Mai multe informații se pot găsi [aici](#).

B. În materie penală

Conform art. 9 coroborat cu art. 12 din Codul penal, dacă nu se dispune altfel printr-un tratat internațional la care România este parte, legea penală română se aplică faptelor săvârșite în afara teritoriului României în baza principiului personalității legii penale (art. 9 Cod penal), neavând importanță dacă persoana vătămată este un cetățean străin, român sau apatrid și nici dacă acesta se află sau nu pe teritoriul României, dacă sunt îndeplinite anumite condiții: făptuitorul este o persoană juridică română; pedeapsa prevăzută de legea română pentru fapta

săvârșită este detențiunea pe viață ori închisoarea mai mare de 10 ani (chiar dacă fapta nu este prevăzută ca infracțiune de legea statului în care a fost săvârșită) – în cazul în care sunt prevăzute alte pedepse, este necesar ca fapta să fie prevăzută ca infracțiune și de legea penală a țării unde a fost săvârșită (dubla incriminare) ori să fi fost comisă într-un loc care nu este supus jurisdicției niciunui stat. Punerea în mișcare a acțiunii penale se va face cu autorizarea prealabilă a procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel în a cărei rază teritorială se află parchetul mai întâi sesizat sau, după caz, a procurorului general al parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

De menționat este că infracțiunea se consideră, însă, a fi săvârșită pe teritoriul României și atunci când pe acest teritoriu ori pe o navă sub pavilion românesc sau pe o aeronavă înmatriculată în România s-a efectuat un act de executare, de instigare sau de complicitate ori s-a produs, chiar în parte, rezultatul infracțiunii. În aceste cazuri, legea penală română se aplică în baza principiului teritorialității.

În ceea ce privește competența instanțelor penale pentru infracțiunile săvârșite în afara teritoriului României, Codul de procedură penală (art. 42) prevede că infracțiunile săvârșite în afara teritoriului României se judecă de către instanțele în a căror circumscripție se află sediul inculpatului persoană juridică. Dacă inculpatul nu are sediul în România, iar infracțiunea este de competența judecătorei, aceasta se judecă de Judecătoria Sectorului 2 București, iar în celelalte cazuri, de instanța competentă după materie ori după calitatea persoanei din municipiul București, în afară de cazul când prin lege se dispune altfel.

În cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prelabile de către persoana vătămată, plângerea prealabilă trebuie să fie introdusă în termen de 3 luni din ziua în care persoana vătămată a aflat despre săvârșirea faptei.

Mai multe informații se pot găsi [aici](#), [aici](#) și [aici](#).

4. Instituția Avocatului Poporului/Ombudsmanului, organismele de promovare a egalității sau instituțiile naționale de apărare a drepturilor omului pot sprijini victimele încălcărilor drepturilor omului legate de activitățile întreprinderilor și comise de corporații transnaționale europene în afara Uniunii Europene? Pot aceste organisme să desfășoare investigații cu privire la cazul meu dacă nu sunt cetățean al UE sau nu locuiesc în UE? Există în țara dumneavoastră și alte servicii publice (cum ar fi Inspectia Muncii sau Agenția de Protecție a Mediului) abilitate să desfășoare investigații cu privire la cazul meu? Unde pot găsi informații cu privire la drepturile mele?

Conform art. 1 alin. (1) din Legea nr. 35 din 13 martie 1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, „instituția Avocatul Poporului are drept scop apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice”, neavând, prin urmare, atribuții în ceea ce privește încălcări ale drepturilor omului legate de activitățile întreprinderilor.

Plângerile consumatorilor împotriva unor companii din UE pot fi preluate de Centrul European al Consumatorilor din România (ECC Romania) numai dacă aceștia sunt rezidenți sau cetățeni ai unui stat membru al UE (plus Norvegia și Islanda), și dacă legislația comunitară este aplicabilă.

Inspectia Muncii, Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții, Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, Garda Națională de Mediu, Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorului, Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM) sunt autorități publice care nu au competență în cazurile transfrontaliere.

Informații suplimentare pot fi găsite [aici](#) și [aici](#).

5. Țara dumneavoastră impune corporațiilor transnaționale europene obligația de a institui mecanisme de tratare a plângerilor sau de a propune servicii de mediere pentru încălcările care sunt consecința activităților comerciale desfășurate de respectivele corporații? Aceste obligații se aplică și încălcărilor care au avut loc în afara Uniunii Europene? Cine este responsabil cu monitorizarea acestor activități în țara dumneavoastră? Sunt disponibile rapoarte publice care oferă informații cu privire la funcționarea sistemului?

În ceea ce privește încălcarea drepturilor omului în urma activităților desfășurate de corporații transnaționale europene, în România nu sunt prevăzute sisteme de mediere obligatorii, medierea fiind însă posibilă cu titlu facultativ, atunci când părțile optează în acest sens. Așadar, persoana ale cărei drepturi au fost încălcate poate apela la protecția jurisdicțională de drept comun prin intermediul unei instanțe civile sau penale, în funcție de natura dreptului încălcat, sau părțile se pot înțelege să apeleze la serviciile unui mediator, profesie reglementată de Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator.

De asemenea, Ordonanța nr. 38/2015 privind soluționarea alternativă a litigiilor dintre consumatori și comercianți, creează cadrul legal astfel încât reclamațiile împotriva unui profesionist/a unei întreprinderi să poată fi prezentate voluntar de către consumatori entităților care aplică proceduri de soluționare alternativă a litigiilor într-un mod independent, imparțial, transparent, eficace, rapid și echitabil, în scopul asigurării unui nivel înalt de protecție a consumatorilor și a bunei funcționări a pieței.

6. Beneficiez de drepturi specifice dacă sunt o victimă vulnerabilă care urmărește să obțină măsuri reparatorii pentru încălcări ale drepturilor omului legate de activitățile întreprinderilor? Pot avea acces la asistență judiciară și în ce condiții? Ce cheltuieli vor fi acoperite de asistența judiciară? Am acces la asistență judiciară în aceleași condiții dacă nu sunt cetățean al UE și nu locuiesc în UE?

Accesul la asistență judiciară este un drept recunoscut și garantat de legea română. Acest drept are la bază conceptul de apărare universală și este recunoscut tuturor persoanelor, indiferent de reședință sau de naționalitate, circumstanțiat, după cum urmează:

I. În materie civilă, în baza O.U.G. nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă:

a) Pentru cetățenii UE: *în toate cazurile în care se solicită ajutor public judiciar în fața instanțelor judecătorești sau a altor autorități cu atribuții jurisdicționale române de către orice persoană fizică având domiciliul sau reședința obișnuită în România sau într-un alt stat membru al Uniunii Europene (art. 2 din O.U.G. nr. 51/2008);*

b) Pentru cetățenii non-UE și cei apatrizi: *în cazul cererilor formulate de persoane fizice care nu au domiciliul sau reședința obișnuită pe teritoriul României ori al altui stat membru al Uniunii Europene, în măsura în care între România și statul al cărui cetățean este solicitantul sau pe al cărui teritoriu își are domiciliul există o legătură convențională care conține dispoziții referitoare la accesul internațional la justiție (art. 21¹ din O.U.G. nr. 51/2008).*

De asemenea, art. 1.084 alin. (2) din Codul de procedură civilă, *cetățenii străini beneficiază în fața instanțelor române, în procesele civile internaționale, de scutiri și reduceri de taxe și alte cheltuieli de procedură, precum și de asistență judiciară gratuită, în aceeași măsură și în aceleași condiții ca și cetățenii români, sub condiția reciprocității cu statul de cetățenie sau de domiciliu al solicitantului.*

Astfel, persoana care a fost victima unor încălcări ale drepturilor sale legitime, poate solicita asistență judiciară în caz că nu își permite plata cheltuielilor de judecată, după cum prevede art. 6 din OUG nr. 51/2008 - Ajutorul

public judiciar se poate acorda în următoarele forme:

a) *plata onorariului pentru asigurarea reprezentării, asistenței juridice și, după caz, a apărării, printr-un avocat numit sau ales, pentru realizarea sau ocrotirea unui drept ori interes legitim în justiție sau pentru prevenirea unui litigiu, denumită în continuare asistență prin avocat;*

b) *plata expertului, traducătorului sau interpretului folosit în cursul procesului, cu încuviințarea instanței sau a autorității cu atribuții jurisdicționale, dacă această plată incumbă, potrivit legii, celui ce solicită ajutorul public judiciar;*

c) *plata onorariului executorului judecătoresc;*

d) *scutiri, reduceri, eşalonări sau amânări de la plata taxelor judiciare prevăzute de lege, inclusiv a celor datorate în faza de executare silită.*

Totuși, dreptul la asistență judiciară nu este un drept absolut, persoana care solicită asistență judiciară trebuind să facă dovada situației financiare din care rezultă că nu își poate permite să plătească serviciile unui avocat ales, sau că nu poate suporta costurile unui proces cum ar fi taxe de timbru, onorarii de experți, expertize etc. În acest sens, dispozițiile art. 16. alin.(1) din OUG nr.51/2008 prevăd: *ajutorul public judiciar poate fi refuzat când este solicitat abuziv, când costul său estimat este disproporționat față de valoarea obiectului cauzei, precum și atunci când acordarea ajutorului public judiciar nu se solicită pentru apărarea unui interes legitim ori se solicită pentru o acțiune care contravine ordinii publice sau celei constituționale.*

Ajutorul public judiciar prevăzut de prezenta ordonanță de urgență se acordă în cauze civile, comerciale, administrative, de muncă și asigurări sociale, precum și în alte cauze, cu excepția celor penale.

În materie penală, asistența judiciară a persoanei vătămate este obligatorie când persoana vătămată/parte civilă sunt persoane lipsite de capacitate de exercițiu ori cu capacitate de exercițiu restrânsă (conform art. 93. alin (4) din Codul de procedură penală). De asemenea, potrivit alin. (5) al aceluiași art. 93, *când organul judiciar apreciază că din anumite motive persoana vătămată, partea civilă (...) nu și-ar putea face singure apărarea, dispune luarea măsurilor pentru desemnarea unui avocat din oficiu.*

O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, cu modificările și completările ulterioare, prevede, la art. 29 alin. (1) lit. f), că sunt scutite de la plata taxei judiciare de timbru acțiunile și cererile, inclusiv cele pentru exercitarea căilor de atac, ordinare și extraordinare, referitoare la protecția drepturilor consumatorilor, atunci când persoanele fizice și asociațiile pentru protecția consumatorilor au calitatea de reclamant împotriva operatorilor economici care au prejudiciat drepturile și interesele legitime ale consumatorilor.

Nu în ultimul rând, victimele infracțiunilor beneficiază de prevederile [Legii nr. 211/2004](#) privind unele măsuri pentru asigurarea informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor, care așa cum și denumirea legii o sugerează, reglementează măsurile de informare, de sprijin, de protecție, de recunoaștere și de evaluare care sunt acordate victimelor infracțiunilor, fără ca acestea să fie condiționate de introducerea unei plângeri în fața organelor de urmărire penală.

Mai multe informații cu privire la asistența judiciară în România pot fi consultate [aici](#).

■ Ultima actualizare: 05/05/2021

Versiunea în limba națională a acestei pagini este gestionată de statul membru respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Comisia Europeană declină orice responsabilitate privind informațiile sau datele conținute sau la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.